

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

ARZUHAN DOĞAN YALÇINDAĞ'IN

“ENERJİDE ARZ GÜVENLİĞİ:

POLİTİKALAR VE ÖNERİLER”

KONFERANSI AÇILIŞ KONUŞMASI

27 Aralık 2007

Ceylan Intercontinental Oteli, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Sayın Bakanım, değerli konuklar ve basın mensupları,

Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. TÜSİAD Sanayi, Hizmetler ve Tarım Komisyonu bünyesinde faaliyet gösteren Enerji Çalışma Grubu tarafından düzenlenen “Enerjide Arz Güvenliği: Fırsatlar ve Öneriler” konferansımıza hoşgeldiniz.

Hepinizin çok iyi bildiği gibi, günümüzde enerji, dünya ekonomisini ve politikasını şekillendiren en önemli konu haline gelmiş durumda. 2007 yılının bu son toplantısını, geleceğimizi bugünden belirleyen bu çok önemli konuya ayırdık. 2008 yılında bu alanda atacağımız adımlar, önümüzdeki birkaç 10 yılda gerek sanayimizin performansını, gerekse dış ilişkilerimizi derinden etkileyebilecek. Değerli konuşmacılarımız, bu önemli ancak bir o kadar da zor konuyu, masaya yatıracaklar.

Uluslararası Enerji Ajansı'nın Baş Ekonomisti ve Ekonomik Analiz Bölümü Başkanı olan Sayın Fatih Birol, Ajansın ana yayını olan World Energy Outlook'un da sorumlu yöneticisidir. Kendilerine, davetimizi kabul edip bugün bizimle oldukları için huzurlarımızda bir kez daha teşekkür ediyorum.

Sayın Birol, tüm dünyada büyük bir ilgiyle karşılanan World Energy Outlook 2007 raporunun bir sunumunu yapacaklar. Bu sunum, 2030 yılına kadar uzanan bir zaman perspektifi içinde dünyada bizi nelerin beklediğine ilişkin bir ufuk turu yapma imkanı sağlayacak. Uzun dönemli dünya enerji arz ve talebine ilişkin projeksiyonlar ve belli başlı enerji üreticisi ve kullanıcısı ülkenin politika tercihleri, tüm ülkeler için büyük önem taşıyor. Enerji arz güvenliğinin sağlanması ve küresel iklim değişikliği ile mücadele zorunluluğu, ülkeleri bütüncül bir konu ve bütüncül bir piyasa ile karşı karşıya bırakıyor. Türkiye'nin enerji vizyonunu en iyi şekilde çizebilmesi için, küresel düzlemdeki gelişmeleri çok yakından takip etmesi gerekiyor.

Türkiye, uzun vadede, iklim değişikliği sorumluluklarını yerine getirmenin ve enerji arz güvenliğini sağlamanın yanısıra, sanayisi ve vatandaşları için de erişilebilir fiyatlardan sürekli ve kesintisiz enerji temin etmek zorunda. Yeni yılla birlikte hem sanayide hem de konutlarda kullanılan elektrik fiyatında, önemli bir ayarlamamanın yapıldığı şu günlerde, acil çözüm bekleyen bazı sorunlarımızı da masaya yatırmak zorundayız.

Sayın Birol'un ana tema konuşmasının ardından, iş dünyası, akademik dünya ve bürokratlardan oluşan değerli konuşmacılarımızın yer aldığı bir de panelimiz var. Bu panelde de, Türkiye'de enerjide arz güvenliğinin sağlanması için geçmişte uygulanmış olan politikaların bir değerlendirmesini yapmak ve önümüzdeki döneme ilişkin önceliklerimizi ele almak istiyoruz.

Gelecek 25 yıl içerisinde dünya enerji tüketiminin %50 artacağı tahmin ediliyor. Bu tahmin, sürdürülebilir, rekabetçi ve güvenilir enerjinin sağlanmasını, tüm ülkeler için çok önemli kılıyor. Bu çerçevede, Türkiye'nin çok boyutlu bir enerji politikasına sahip olmasını gerektiriyor.

Türkiye, ham petrol kaynaklarının %73'ünün, doğal gaz kaynaklarının ise %72'sinin çevresindeki Hazar, Ortadoğu ve Rusya gibi ülkelerde bulunması nedeniyle, enerjide arz güvenliğinin sağlanmasında bir üs olmak için en uygun adaydır. Türkiye, bu coğrafi konumundan yararlanarak uluslararası enerji arenasında daha etkin bir rol alarak, istediği projeleri gerçekleştirdiği takdirde hem kendi arz güvenliğini sağlayacak, hem de AB'nin

kendi içersinde arz güvenliğini sağlamasına yardımcı olabilecektir. Son dönemlerde, AB ülkelerinde ve petrol ve gaz tedarikçisi ülkelerde yaptığımız temaslarda, Türkiye'nin dünya enerji piyasasında oynayabileceği potansiyeli çok yakından gözlemleyebiliyoruz. Ancak bunun gerçekleşmesi bazı koşullara bağlı.

Bu koşullardan ilki enerji kaynaklarını çeşitlendirmek.

Türkiye petrol ve doğal gaz enerji kaynakları bakımından sınırlı ve ithalatçı bir ülkedir. 2006 yılında enerji tüketiminin %70'inden fazlasını enerji ithal ederek karşılamıştır. Enerjide arz güvenliğinin sağlanması, kaynak ve ülke çeşitlendirmesini gerektiriyor. Özellikle son dönemde, Enerji Bakanlığının, hem yurtiçinde, hem de yurt dışında ülkemizin kaynak çeşitliliğinin sağlanması yönünde attığı adımları memnuniyetle karşılıyoruz. Bu çerçevede, nükleer enerjinin ve yerli kaynakların kullanımının da teşvik edilmesi gerekiyor. Yerli kaynaklarımızın gelişimi için yenilenebilir enerji kaynakları, enerjinin etkin kullanımı ve temiz kömür teknolojileri önem taşıyor. Bu kapsamda Nükleer Güç Santrallerinin Kurulması ve İşletilmesine İlişkin Kanun çok önemli bir adım oldu. Bu kanunun gereklerinin bir an önce yerine getirilmesi, nükleer enerji yatırımlarının önünün açacak ve arz güvenliğine olumlu katkı yapacaktır.

İkinci koşul ise, enerji sektöründeki liberalizasyon sürecini hızlandırmaktır.

Uluslararası Enerji Ajansı projeksiyonlarına göre, 2020 yılına kadar Türkiye'de enerji tüketimi, dünya ortalamasının üzerinde artacak. Talebin öngörüldüğü gibi yılda ortalama %7.9 oranında gelişmesi durumunda, mevcut tüm kapasitenin kullanılması halinde dahi 2012 yılında güç yedeği kalmıyor. Enerji Bakanlığı 2020 yılına kadar elektrik sektöründe %150 ek kapasite yatırımları gerekeceği tahminini yapıyor. Bu yatırımın parasal karşılığı yaklaşık 90 milyar dolar olarak hesaplanıyor.

2004 yılında kabul edilen Enerji Strateji Belgesi'ne göre, bu yatırımların özel sektör tarafından yapılması benimsenmişti.

Yeni yatırımların yapılmasının aciliyeti göz önünde bulundurulduğunda, devlet özel sektör yatırımları için uygun bir yatırım ortamı yaratmakta geç kalmaktadır.

Liberal bir piyasanın oluşturulması, gerek Türk iş dünyası, gerekse Türkiye'nin AB müzakere süreci açısından önemlidir. Enerji faslında katılım müzakerelerinin yakın bir dönemde açılması beklenmektedir. Bu çerçevede, enerji sektöründe rekabeti öngören, gerekli düzenlemeleri yapılmış, işleyen bir piyasa yapısının oluşturulması şarttır. Avrupa Enerji politikası arz güvenliğinin sağlanmasında ve enerjinin rekabetçi fiyatlardan temininde, ulusal kamu idaresinin piyasadaki hakimiyetinin azaltılmasını, piyasada şeffaflığın sağlanmasını ve dağıtım ve üretim faaliyetlerinin ayrıştırılmasını öngörmektedir.

Türkiye'de enerji piyasalarının serbestleşme süreci, 2001'de yürürlüğe girmiş olan Elektrik Piyasası ve Doğalgaz Piyasası Kanunları ile kağıt üzerinde başlamış, ancak geçen süre içinde ilerleme, başlangıçta öngörülenin çok gerisinde kalmıştır. Türkiye'de liberalizasyonun gecikmesi, ülkeyi gelecekte arz sıkıntısı riski ile karşı karşıya bırakmaktadır. İş dünyası açısından, en pahalı enerji, olmayan enerjidir. Sektörlerimizin, enerjiye rekabetçi fiyatlardan ve sürekli olarak erişimi için liberalizasyon sürecine yeniden hız verilmelidir.

Üçüncü koşul ise, kamu ve özel sektör arasındaki diyalogu güçlendirmektir.

Unutmayalım ki, kendi içindeki sorunları çözememiş bir ülkenin, bölgesindeki enerji arz güvenliği sorununu çözmesi hiç de kolay olmayacaktır. Bu amaçla, sektördeki sorunları tespit edecek ve çözüm önerileri geliştirecek bir kurumsal mekanizmaya ihtiyaç vardır. Çünkü giderek küreselleşen bu piyasada güçlü şirketlerin önemi her geçen gün daha da artmaktadır.

Enerji sektöründe gereken reformların yapılmasını sağlayacak, somut ve uygulanabilir bir stratejinin oluşturulması, ancak, 100 milyar dolar civarındaki yatırımları yapması beklenen özel sektörün bu konudaki görüşlerinin dikkate alınması ile mümkündür.

Diğer yandan, tam rekabetçi ve işleyen bir piyasa oluşturulması, etkin denetim ve gözetim mekanizmalarının tesisini de zorunlu kılmaktadır. Kamunun gelecek dönemdeki rolü, yatırımcı ve işletmeci olmaktan ziyade düzenleyici fonksiyonu etkin yerine getirmektir. TÜSİAD olarak enerji sektöründe yatırımın önündeki teknik ve idari engellerin bir an önce kaldırılması için özel sektör ve kamu sektörü arasında sürdürülmekte olan diyalog mekanizmasını destekliyoruz.

Değerli konuklar,

Sözlerime son verirken bir kez daha vurgulamak isterim ki, bugün ülkelerin en önemli hedeflerinden biri enerjinin arz güvenliğinin ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır. Bu, ancak rekabet ve yatırım ortamını kuvvetlendirecek yapısal reformların gerçekleştirilmesi yönündeki siyasi irade ile mümkün olacaktır.

Beni sabırla dinlediğiniz için hepinize teşekkür ederim. Bu önemli konuda değerli görüşlerini bizlerle paylaşması için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sayın Hilmi Güler'i kürsüye davet ediyorum.